

Výtvarná soutěž BEZPEČNOST – ÚDRŽBA - ELEKTŘINA

Instruktažní materiál

1. téma: Bezpečnost práce při údržbě a opravárenství

Údržba (zařízení, vybavení, strojů, pracovišť) je nezbytná pro vyloučení rizik na pracovišti a vytvoření bezpečného pracovního prostředí. Údržba musí být prováděna bezpečně a musí být zajištěna přiměřená ochrana pracovníků údržby a ostatních osob přítomných na pracovišti.

Údržba může zahrnovat kontroly nebo zkoušky budov a jiných zařízení, v nichž se nacházejí pracoviště, pracovního vybavení nebo dopravních prostředků a jejich servis, seřizování, opravy nebo výměny. Je snadné údržbu přehlížet. Avšak bez pravidelné údržby se mohou věci katastroficky zvrtnout a způsobit smrt nebo vážný úraz. I drobné části zařízení mohou zavinit závažné problémy, pokud nepodléhají náležitě údržbě. Tyto problémy mohou postihnout nejen přímo zúčastněné, ale i ostatní pracovníky, a dokonce i veřejnost.

Řádná údržba je pro řízení nebezpečí a rizik na pracovišti nezbytná. Sama údržba je však vysoce rizikovou činností. Odhaduje se, že s ní souvisí 10 až 15 % smrtelných úrazů při práci a 15 až 20 % všech úrazů. V některých odvětvích souvisí s údržbou více než polovina všech úrazů.

Pracovníci údržby jsou v porovnání s ostatními zaměstnanci v daleko větší míře vystaveni celé řadě rizik – chemických, fyzikálních, biologických a psychosociálních. Dopady na jejich zdraví mohou být akutní či chronické a mohou zahrnovat nemoci z povolání, závažné úrazy i úmrtí.

Proč je údržba důležitá

Bez náležité údržby se může situace na pracovišti vyvíjet velmi špatně.

Pravidelná údržba je nezbytná k udržení vybavení, strojů a pracovního prostředí v bezpečném a spolehlivém stavu. Pomáhá odstraňovat rizika na pracovišti. Chybějící či nedostatečná údržba může vést k nebezpečným situacím, úrazům a zdravotním obtížím.

ÚDRŽBA JE VYSOCE RIZIKOVOU ČINNOSTÍ. JE NUTNÉ JI VYKONÁVAT BEZPEČNĚ!

Údržba pro bezpečnost

Náležitá údržba je zásadní pro odstraňování nebezpečí a řízení rizik na pracovišti. Chybějící nebo nevhodná údržba může vést k vážným a smrtelným úrazům.

- K mnoha úrazům, jako jsou úrazy v důsledku **uklouznutí, zakopnutí a pádů**, dochází z důvodu chybějící údržby nebo v důsledku údržby nedostatečné kvality.
- Chybějící údržba a pravidelný servis stavebního zařízení a strojního vybavení mohou vést k jejich poruchám a mohou způsobit zranění obsluhy a dalších pracovníků (např. **vadné přepravní pásy, otočné jeřáby, zvedáky, vadné žebříky** atd.).
- Nedostatečné normy údržby jsou významnou základní příčinou úrazů v potravinářském průmyslu. Většina úrazů vyplývajících z nedostatečné údržby je spojena se zařízením (např. **vadné zástrčky či kabely, nedostatečně udržované plynové spotřebiče**) nebo k nim dochází v důsledku netěsností a rozlitých kapalin.
- Zařízení důležité z hlediska bezpečnosti může selhat z důvodu chybějící údržby a může způsobit vážná zranění.

Nebezpečí

Údržba se provádí ve všech odvětvích a na všech pracovištích. Pracovníci údržby jsou tudíž s větší pravděpodobností než jiní zaměstnanci vystaveni různým nebezpečím.

Fyzikální rizika

- Uklouznutí, zakopnutí, pády z výšky, úrazy spojené se zařízením
- Hluk
- Vibrace
- Nadměrné horko a chlad
- Radiace
- Vysoká pracovní zátěž
- Namáhavé pohyby, práce v nepřírodných polohách

Pracovníci údržby jsou vystaveni fyzikálním rizikům včetně expozice hluku, vibracím (například při údržbě pozemních komunikací, tunelů a mostů), ultrafialovému záření a nepříznivým povětrnostním podmínkám. Ze zdravotních obtíží, které může údržba způsobit, jsou běžné muskuloskeletální poruchy (protože práce je často prováděna ve velmi stísněném prostředí nebo ve velkém chladu či vlhku), a vdechování prachu a výparů může zase vést k respiračním potížím.

Chemická rizika

- Expozice vláknům (např. azbestovým nebo skleněným vláknům)
- Požár a exploze
- Kontakt s nebezpečnými látkami

Údržba může být prováděna v pracovních prostředích, kde se vyskytují nebezpečné chemické látky. Expozice chemickým rizikům může být problémem zvláště při práci ve stísněných prostorách, které mohou zvyšovat riziko udušení. Může docházet i k expozici azbestu (například při údržbě starých budov nebo průmyslových zařízení) a prachu včetně karcinogenního dřevního prachu. Expozice nebezpečným látkám může vést k dermatitidě.

Biologická rizika

- Bakterie
- Plísně a houby

K biologickým rizikům patří expozice bakteriím, jako je *legionella pneumophila*, a virům hepatitidy A a B.

Psychosociální rizika

- Časová tíseň a špatná organizace práce, bezohledně stanovená pracovní doba

A konečně mohou existovat i rizika psychosociální, například stres, vyplývající ze škodlivých důsledků špatné organizace práce nebo z dlouhé pracovní doby či práce mimo obvyklou pracovní dobu. Riziko úrazů během údržby je vysoké. Mnoho úrazů souvisí s údržbou pracovního vybavení a strojů: k typickým úrazům souvisejícím s údržbou patří pády z výšky, zachycení pohyblivým se strojním zařízením a úrazy

